PARKS DINARIDES®
the world undiscovered

ИНДЕКСАЦИЈА

ПРОЦЕНА И УНАПРЕЂЕЊЕ УКЉУЧЕНОСТИ ЛОКАЛНИХ ЗАЈЕДНИЦА У УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧИЈИМА

Паркови Динарида – мрежа заштићених подручја Динарида основани су крајем 2014. године са седиштем у Подгорици на основу политичког споразума 8 земаља Динарског лука – Big Win II. Организација је посвећена унапређењу природних и културних вредности заштићених подручја Динарида, њиховој промоцији, подршци и регионалном повезивању, кроз примену принципа доброг управљања и одрживог развоја.

У сарадњи са партнерима из региона, Паркови Динарида су покренули низ кључних иницијатива, како би се оснажила изградња партнерстава између заштићених подручја и представника локалних заједница заснованих на принципима одговорности, транспарентности и активног учешћа локалних актера. Овим активностима се желе постићи следећи циљеви:

1. Унапређење нивоа сарадње између заштићених подручја и локалних заједница на простору земаља Динарског лука;
2. Успостављање трајних структура/механизама за комуникацију и унапређење функционалности постојеће сарадње између државних институција, цивилног друштва и приватног сектора у заштићеном подручју;
3. Подстицање проактивног приступа у заштићеним подручјима путем укључивања представника локалне заједнице у процесе доношења одлука (планирање, имплементацију, мониторинг и евалуацију политика које утичу на управљање заштићеним подручјима).

ВИСОК СТЕПЕН ИНТЕРАКЦИЈЕ, САРАДЊА И ОСЕЋАЈ ЗАЈЕДНИШТВА ИЗМЕЂУ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА И ЛОКАЛНИХ ЗАЈЕДНИЦА ПРЕДСТАВЉАЈУ ПРЕДУСЛОВ ЗА ДОБРО УПРАВЉАЊЕ ПАРКОВИМА И ОСТВАРЕЊЕ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА. УПРАВЉАЧИ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА, УЗ ПОДРШКУ ЛОКАЛНОГ СТАНОВНИШТВА И ОРГАНИЗАЦИЈА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА, ЕФИКАСНИЈЕ ОСТВАРУЈУ ОСНОВНЕ ФУНКЦИЈЕ: ЗАШТИТУ БИОДИВЕРЗИТЕТА, ОЧУВАЊЕ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ И ТРАДИЦИЈЕ, КАО И УНАПРЕЂЕЊЕ И ВАЛОРИЗАЦИЈУ ОБРАЗОВНИХ, ДУХОВНИХ, ЕСТЕТСКИХ, ЗДРАВСТВЕНИХ, РЕКРЕАТИВНИХ, ТУРИСТИЧКИХ И ДРУГИХ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА.

ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПРОЦЕНУ И УНАПРЕЂЕЊЕ УКЉУЧЕНОСТИ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈИМА

I) Одређивање Индекса укључености локалне заједнице у управљање заштићеним подручјима и израда Плана јачања капацитета кроз процес ИНДЕКСАЦИЈЕ

II) Пружање подршке заштићеним подручјима за унапређење индекса укључености локалних заједница у управљање заштићеним подручјима, кроз

II.1 Програм грантова за заштићена подручја и
II.2 Регионални образовни пројекат „Мрежа школа у заштићеним подручјима".

ИНДЕКСАЦИЈА:

Процена укључености локалне заједнице у управљање заштићеним подручјима и израда Плана јачања капацитета

ИНДЕКСАЦИЈА је развијена као јединствен инструмент за мерење и унапређење укључености локалне заједнице у управљање заштићеним подручјима. Методологија се заснива на прикупљању информација о томе како заштићена подручја и представници локалних заједница оцењују постојећу међусобну сарадњу, а на основу добијених резултата развијају се препоруке и покрећу нове иницијативе.

Приоритетне области у којима се прати комуникација и сарадња између кључних актера су:

1. ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА И УТИЦАЈ НА ОДЛУЧИВАЊЕ
2. ПЛАНИРАЊЕ УПРАВЉАЊА
3. КОМУНИКАЦИЈА У ЗАШТИЋЕНОМ ПОДРУЧЈУ
4. ОБРАЗОВАЊЕ И РАЗВОЈ КАПАЦИТЕТА
5. ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ
6. ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
7. ЈЕДНАКА ПРАВА И МОГУЋНОСТИ

Паркови Динарида у сарадњи са заинтересованим заштићеним подручјима организују **једнодневну радионицу** како би се реализовало истраживање кроз непосредну комуникацију са управљачима и локалним становништвом на терену. У истраживању се користе два структуирана упитника: један, намењен представницима заштићених подручја и други, за представнике локалне заједнице. На основу добијених одговора испитаника, а према унапред утврђеним критеријума којима се оцењује ниво ангажованости заједнице, утврђује се **Индекс укључености**. Поред овог, квантитативног показатеља, индексацијом се такође прикупљају подаци кроз **интервјуе са управљачима и вођену дискусију са представницима локалне заједнице**. На основу овако прикупљених квантитативних и квалитативних података, припрема се анализа са препорукама за унапређење капацитета управљача и локалних заједница и процеса који ће водити њиховој бољој сарадњи - **План за јачање капацитета**.

---

* Ловрен Орловић,. В., Кус Веенвлиет, Ј., Партингтон, Р, Фентен, Њ. ***Приручник Методологије за укључивање локалне заједнице у управљање заштићеним подручјима***, WWF Adria и Паркови Динарида, 2017, доступно на **www.parksdinarides.org**

ИАКО ЈЕ ЈЕДАН ОД ГЛАВНИХ РЕЗУЛТАТА ПРОЦЕСА ИНДЕКСАЦИЈЕ ИНДЕКС УКЉУЧЕНОСТИ - СВРХА ИСТРАЖИВАЊА НИЈЕ У РАНГИРАЊУ ПОДРУЧЈА ПО ЗЕМЉАМА ИЛИ ОБЛАСТИМА – ВЕЋ У ДОЛАЖЕЊУ ДО ШТО ОБУХВАТНИЈЕ, КВАНТИТАТИВНО-КВАЛИТАТИВНЕ СЛИКЕ О ПОТРЕБАМА ПОЈЕДИНАЧНИХ И ГРУПА ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА ДИНАРСКОГ ЛУКА И ЛОКАЛНИХ ЗАЈЕДНИЦА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕМ КАПАЦИТЕТА ЗА САРАДЊУ И РАЗВОЈ.

Први циклус ИНДЕКСАЦИЈЕ - процене укључености локалних заједница организован је 2017-2018. године у Албанији, Босни и Херцеговини, Црној Гори, Хрватској, на Косову[2*] , у Македонији, Србији и Словенији. Радионице су организоване у **66 заштићених подручја**, у највећем броју чланица мреже Паркова Динарида. Укупно је учешће узело **930 особа**, од чега 290 или 31,20% жена.

На основу добијених резултата, тим стручњака је израдио **План јачања капацитета** за даље укључивање заједнице на подручју Динарског лука, што је била основа за успостављање Програма грантова за заштићена подручја и Регионалног едукативног програма „Мрежа школа у заштићеним подручјима".

ПРОГРАМ ГРАНТОВА ЗА ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА ПАРКОВА ДИНАРИДА

Како би допринели повећању степена укључености локалне заједнице у управљање заштићеним подручјима, кроз јачање партнерстава на локалном и регионалном нивоу, Паркови Динарида су 2018. године покренули први Програм грантова за заштићена подручја, у оквиру којег је одобрено десет локалних и регионалних иницијатива.

Одобрени пројекти спроводе се у седам држава Динарске регије, где се успостављају нова партнерства између преко тридесет заштићених подручја, регионалних и локалних институција и организација, приватних компанија и локалних произвођача. Носиоци пројеката су: ЈУ Зелени прстен, ЈУ за заштиту природе Међимурска природа и Парк природе Жумберак – Самоборско горје из Хрватске, Национални парк Маврово из Македоније, Регионални парк Козјанско и Крајински парк Тиволи из Словеније, Парк природе Тиквара из Србије, Национални парк Шебеник – Јабланице из Албаније, Парк природе Блидиње из Босне и Херцеговине, као и Парк природе Пива из Црне Горе.

Широм региона спроводе се различите активности како би се укључило локално становништво у процесе доношења одлука о друштвеном и привредном развоју и заштити природних и културних вредности парка: припрема водича за укључивање јавности и

НА ОДНОС УПРАВЉАЧА И ПРЕДСТАВНИКА ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ УТИЧУ БРОЈНИ ФАКТОРИ: С ЈЕДНЕ СТРАНЕ ТУ ЈЕ НАЧИН УПРАВЉАЊА И СТЕПЕН ОТВОРЕНОСТИ УПРАВЕ, ТЕ ТЕХНИЧКИ, ЉУДСКИ И ФИНАНСИЈСКИ КАПАЦИТЕТИ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ АКТИВНОГ УЧЕШЋА ГРАЂАНА. ЈЕДНАКО ЈЕ ВАЖАН ПРОАКТИВАН СТАВ И ДЕЛОВАЊЕ ПРЕДСТАВНИКА ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ, ШТО ОПЕТ ЗАВИСИ ОД СТЕПЕНА ЊИХОВОГ ОБРАЗОВАЊА, ИНФОРМИСАНОСТИ, ГРАЂАНСКЕ СВЕСТИ, ЕКОНОМСКИХ И ДРУГИХ ИНТЕРЕСА. НА КРАЈУ, ОВАЈ ОДНОС ЈЕ УСЛОВЉЕН И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКОМ И ЕКОНОМСКОМ СИТУАЦИЈОМ У ОКРУЖЕЊУ. СВИ ГОРЕ НАВЕДЕНИ АСПЕКТИ СЕ УЗИМАЈУ У ОБЗИР ПРИЛИКОМ ПРИПРЕМЕ ПЛАНА ЈАЧАЊА КАПАЦИТЕТА.

* Именовање је без предрасуда на позицију или статус те у складу с UNSCR 1244/99 и мишљењем Међународног суда правде о Декларацији о независности Косова

оснивање локалних Савета корисника, успостављање мобилних јединица како би се информисало локално становништво из удаљених и неприступачних крајева о активностима парка, уступање и опремање просторија парка за локалне произвођаче - како би се побољшали услови за производњу и заједнички пласман, повезивање понуда породичних фарми и предузећа за откуп, обука локалних планинарских водича, итд.

Од посебне важности је што су у пројекте укључени друштвено најосетљивији чланови заједница: млади, сиромашни, стара лица, жене, националне мањине. На овај начин доприноси се повећању степена укључености локалне заједнице у свим приоритетним областима, од доношења одлука, образовања, па до економског развоја и једнаких права и могућности за све чланове заједнице и запослене у парковима.

Регионални образовни програм "Мрежа школа у заштићеним подручјима"

Резултати првог циклуса ИНДЕКСАЦИЈЕ су показали да је образовање у заштићеним подручјима препознато као важна компонента рада како од стране управљача, тако и од стране локалне заједнице. У складу са тим Паркови Динарида и WWF започели су регионални образовни пројекат „Мрежа школа у заштићеним подручјима". Пројекат се реализује у шест заштићених подручја, чланица Паркова Динарида.

Циљ овог пројекта је оснаживање сарадње између локалних школа и заштићених подручја, кроз укључивање наставника у креирање и промовисање образовних програма заштићених подручја, што ће временом допринети бољем разумевању значаја заштите природе код младих, као и њиховом активном учешћу у овој сфери. Свако од шест заштићених подручја која су укључена у пројекат чини тим од представника управљача који су задужени за едукативне програме и два наставника. Кроз успостављање Мреже школа, омогућиће се већем броју локалних школа да активно учествују у планирању и спровођењу образовних програма у заштићеном подручју, као и даљи развој регионалних едукативних програма.

Укључена заштићена подручја су: Специјални резерват природе „Обедска бара" и ОШ „Душан Вукасовић Диоген", Купиново; Парк природе „Стара планина" и ОШ „Вук Караџић", Пирот (Србија); Заштићена подручја Кантона Сарајево и ЈУ „Друга основна школа", Илиџа/Храсница; Парк природе „Хутово блато" и „Колец уједињеног свијета", Мостар (Босна и Херцеговина); Национални парк „Ловћен" и ОШ „Његош" Цетиње; Национални парк „Скадарско језеро" и ОШ "Милан Вукотић", Голубовци (Црна Гора).

ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ

Други циклус ИНДЕКСАЦИЈЕ биће организован у периоду од марта до јула 2019. године.

Уколико желите да Ваше заштићено подручје буде препознато као чланица мреже Паркова Динарида који Брину о локалној заједници, контактирајте нас:

Паркови Динарида – мрежа заштићених подручја Динарида

Tel: +382 20 671 668
Email: info@parksdinarides.org
http://www.parksdinarides.org

PARKS DINARIDES
the world undiscovered

WWF

Švedska Sverige

Ова активност се спроводи у оквиру партнерског пројекта "Заштићена подручја за природу и људе", који води WWF Adria а финансира Шведска међународна развојна агенција - Сида.